

การคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

กานต์ชนก แสงแห่งธรรม*

รองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์**

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขและเยียวยาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด แต่เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจะมีการบันทึกข้อมูลลงในทะเบียนประวัติอาชญากร โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก รวบรวมข้อมูลส่งไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากรซึ่งเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประสานงานของกระบวนการยุติธรรม ในชั้นสืบสวนสอบสวน การใช้ดุลพินิจในการเพิ่มโทษทางอาญา การบันทึกข้อมูลเช่นนี้จึงขัดแย้งกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนที่พิจารณาแตกต่างกับผู้ใหญ่ กล่าวคือไม่อาจนำประวัติการกระทำความผิดครั้งก่อนมาใช้เป็นเหตุเพิ่มโทษ อีกทั้งการกระทำความผิดลหุโทษหรือกระทำความผิดโดยประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาถือว่าเป็นข้อยกเว้นในการเพิ่มเติมโทษผู้กระทำความผิด จึงไม่มีความจำเป็นในการจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวจึงส่งผลเสียต่ออนาคตของเด็กและเยาวชนให้ถูกลิรอนสิทธิ หรือเกิดอุปสรรคในการประกอบอาชีพการดำเนินชีวิตในอนาคต

ดังนั้น การตรากฎหมายเกี่ยวกับการคัดแยกเพื่อลบประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนซึ่งมีอยู่ในต่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงมีความสำคัญผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางจากกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศแคนาดาและประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไว้เป็นกฎหมายเฉพาะในรูปแบบพระราชบัญญัติประกอบด้วยการบันทึก การปกปิดไม่เปิดเผย ข้อยกเว้นของการปกปิดและการทำลาย ตลอดจนได้ศึกษาถึงผลกระทบของการมีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัวแม้เด็กและเยาวชนจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่และไม่เคยกระทำความผิดซ้ำก็ตาม

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่า ประเทศไทยซึ่งเข้าร่วมในภาคีสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน หากเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎแห่งกรุงปักกิ่งหรือกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน กฎข้อ 8 การรักษาความลับซึ่งเน้นความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิ

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมและให้ความคุ้มครองภายหลังที่เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมด้วยซึ่งต้องคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยไม่เผยแพร่ข่าวสารที่อาจทำให้สามารถรู้ตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงกระบวนการตราบาป ตามกฎข้อ 21 ประวัติเด็กและเยาวชนจึงควรปกปิดไว้เป็นความลับและไม่ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินคดีสำหรับบุคคลคนเดียวกัน โดยตราไว้เป็นกฎหมายในรูปแบบพระราชบัญญัติการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนโดยกำหนดฐานความผิดที่ได้รับการปกปิดไม่เปิดเผย โดยไม่กระทบต่อการพิจารณาคดีของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งกฎหมายมุ่งช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับการอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับมาเป็นพลเมืองดีสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างเท่าเทียมมากกว่าการลงโทษ

1. บทนำ

แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน กฎหมายมีเจตนารมณ์คุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ให้ได้รับการศึกษาอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ ทั้งด้านส่วนตัวและสังคมทั่วไปเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมและชุมชนได้อย่างปกติเฉกเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไป ไม่ถูกรังเกียจ บั่นทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือเป็นเหตุให้สิทธิพลเมืองถูกลดรอน อีกทั้งยังสอดคล้องต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชนและอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎแห่งกรุงปักกิ่งหรือกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน กฎข้อ 8 การรักษาความลับซึ่งเน้นความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมและให้ความคุ้มครองภายหลังที่เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมด้วยซึ่งต้องคุ้มครองสิทธิส่วนตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยไม่เปิดเผยข้อมูลที่อาจทำให้สามารถรู้ตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงกระบวนการตราบาป ตามกฎข้อ 21

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น สติปัญญาและจิตใจ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ สภาพครอบครัว สภาพแวดล้อม พฤติกรรมเลียนแบบ การเลี้ยงดูที่ขาดความเอาใจใส่ ซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้จัดทำข้อมูลเชิงสถิติกรณีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด พบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 17.16 เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 82.84 ทั้งนี้ เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมถูกบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดเรียกว่า ทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมความประพฤติ รวบรวมข้อมูลส่งไปยัง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากรให้คัดแยกประเภทข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร วัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสังคมต้องการให้ผู้กระทำความผิดสำนึกในสิ่งที่

ทำลงไปและเป็นเครื่องมือการดำเนินงานขององค์กรตำรวจและอัยการให้เกิดความสะดอกใน สืบค้นประวัติอาชญากรรม เพื่อใช้ประกอบในการทำสำนวนคำฟ้องและการใช้ดุลยพินิจของศาล ในการลงโทษ แต่มีข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการเพิ่มโทษของบุคคลในฐานะ กระทำความผิดโดยประมาทหรือลหุโทษ อีกทั้งการกระทำความผิดครั้งแรกของเด็กและเยาวชน จะไม่ถูกนำมาพิจารณาในเหตุเพิ่มโทษของบุคคลที่บรรลุนิติภาวะตามวัยวุฒิ การถูกบันทึกข้อมูล ลงในทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจึงเป็นการที่รัฐประทับตราบาปให้แก่ เด็กและเยาวชนเป็นการสร้างอุปสรรคในการเข้าทำงานและทำให้สิทธิของพลเมืองถูกลดทอนด้วย เหตุอันไม่เป็นธรรม แม้ว่าเด็กและเยาวชนจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอันเป็นหัวใจหลักของ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มุ่งแก้ไขฟื้นฟูต่อเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจ หรือผ่าน ระยะเวลาที่กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ มาแล้วก็ตาม ประเทศไทยจึงควรนำหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการ คัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด หลักเกณฑ์การเปิดเผย ข้อมูลผู้กระทำความผิดของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นโดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ทางกฎหมายว่า ด้วยการลงโทษเด็กและเยาวชน

2. แนวคิดและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน

ประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน หมายถึง สิทธิประโยชน์ของเด็กทั้งปวงที่พึงมีพึงได้ ในฐานะที่เกิดมาและมีชีวิตรอดอยู่ภายในกรอบอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ที่ให้การ รับรองไว้ หรือโดยสามัญสำนึกของวิญญูชนทั่วไปย่อมเห็นได้ว่าเป็นสิทธิประโยชน์ของเด็ก ดังนั้น ในการตรากฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษแก่เด็กหรือกฎหมายกำหนดวิธี ปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยมีจุดเน้น ที่การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมิใช่คุ้มครองสวัสดิภาพของสังคมโดยมองว่าเด็กเป็นตัวทำลาย สวัสดิภาพของสังคม (วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, 2537: 19)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟู

การลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ใช่การลงโทษโดยการแก้แค้น แต่เป็น การแก้ไขให้การฟื้นฟูจิตใจให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีต่อไป โดยถือแนวความคิด “เจตจำนงอิสระ” (Free Will) ถือว่าการกระทำของมนุษย์เกิดขึ้นโดยมีสิ่งอื่นมาชักจูง ซึ่งอาจเป็น สิ่งที่อยู่ภายในหรือภายนอกร่างกายของมนุษย์ที่อาจถูกบีบบังคับหรือบงการ มนุษย์ก็ไม่ควร รับผิดชอบในการกระทำของตนทั้งหมด เพราะเมื่อมนุษย์ไม่มีทางเลือกก็ไม่ควรรับผิดชอบสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีส่วนให้บุคคลกระทำความผิด ควรเข้ามามีส่วนรับผิดชอบแก้ไขด้วย (ศิริชัย จันทรสว่าง, 2544: 14)

2.3 การรับรับรองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกฎหมายระหว่างประเทศ

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจะไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม (Crime) ดังเช่นการกระทำความผิดของผู้ใหญ่ และไม่เรียกเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดว่าอาชญากร (Criminal) แต่จะเรียกการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนว่า การกระทำผิดหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Delinquency) และจะเรียกผู้กระทำความผิดว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด (Juvenile Delinquency) (บุญเพราะ แสงเทียน, 2546: 1-2) จึงกล่าวได้ว่า สิทธิ เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนแต่เด็กเป็นกลุ่มคนที่ต้องการการปกป้อง ค้ำครองมากกว่าคนทั่วไปเนื่องจากความสามารถของสภาวะทางร่างกายและสติปัญญา ของเด็กเองที่ไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่จึงต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ สหประชาชาติจึงได้พัฒนาการคุ้มครองเด็กให้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child 1989) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการปกป้องดูแลโดยถือเป็น “สิทธิติดตัว” (inherent rights) ที่เด็กและเยาวชนมีติดตัวมาตั้งแต่เกิด

2.4 แนวคิดและทฤษฎีตราหรือการตราบาป

ทฤษฎีตราบาปหรือตราหน้า นักอาชญาวิทยาชาวอังกฤษได้สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีนี้ว่า แม้พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดสังคมมองว่าเป็นสิ่งชั่วร้าย แต่ที่ร้ายยิ่งกว่าคือ การที่สังคมพยายามผลักดันให้ผู้กระทำความผิดถลาลึกลงไปในทางที่ผิดเป็นภัยแก่สังคมมากยิ่งขึ้น โดยไม่ยอมเปิดโอกาสให้บุคคลที่ประพฤติดีกลับตนเป็นคนดี (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2557: 98)

ทฤษฎีตราบาป (Labeling theory) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (criminal justice) ไม่สามารถแก้ปัญหาอาชญากรรมได้ แต่เป็นต้นเหตุของอาชญากรรม (criminogenic) กัน บุคคลที่ถูกจับ (arrest) ถูกดำเนินคดี (trial) และถูกพิพากษา (conviction) จะถูกตราหน้าว่าเป็นคนเลวของสังคม สังคม (social reaction) จึงปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวไม่ดีเพราะเชื่อว่าบุคคลนั้นจะต้องสร้างปัญหาให้แก่สังคมผลคือบุคคลนั้นเกิดความรู้สึกแปลกแยก (alienate) และถูกกีดกันออกจากสังคม (exclusion from society) ในที่สุดบุคคลนั้นจะยอมรับว่าตนเองมีอัตตลักษณ์ (Identity) เป็นคนชั่วคนเลวตามที่สังคมตราหน้าและกระทำความผิดเพื่อแก้แค้นสังคม (สกุลสุข หอพิบูลสุข, 2558: 3)

3. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

3.1 แนวคิดและทฤษฎีข่มขู่ยับยั้ง

การคงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติอาชญากรเพื่อเป็นการลงโทษหรือขู่ให้กลัวโทษหรือสร้างนิสัยหรือสอนศีลธรรมแก่ประชาชน ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สองประการ ประการแรกเพื่อให้มีผลป้องกันแก่ตัวผู้กระทำความผิดเอง (Special Prevention) ทำให้เกิดความเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำผิดซ้ำ ประการที่สองเพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป (General Prevention) ให้บุคคลทั่วไปเห็น

ว่าเมื่อกระทำผิดและได้รับโทษทำให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอีก (ปกป้อง ศรีสนธิ, 2553: 514)

3.2 ประโยชน์ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม

ทะเบียนประวัติอาชญากรถูกนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในด้านการสืบสวนการสอบสวน การฟ้องคดี การพิจารณาพิพากษา การบังคับโทษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ด้านการสืบสวนเพื่อทราบรายละเอียดของความผิด ด้านการสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน การที่รัฐออกมาตรการบังคับ อาทิจากการออกหมาย การรวบรวมพยานหลักฐานทำสำนวนเพื่อสั่งฟ้องไม่ฟ้อง (คณิต ณ นคร, 2553: 510)

3.3 ประโยชน์ที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาตามดุลพินิจ (Opportunity Principle)

หากเจ้าพนักงานสอบสวนแล้วเห็นว่าผู้ต้องหากระทำผิด เจ้าพนักงานก็อาจไม่ฟ้องผู้ต้องหาได้ เนื่องจากทฤษฎีในการลงโทษในปัจจุบันได้เปลี่ยนไป โดยการลงโทษควรให้เหมาะสมกับความผิด และความชั่วของผู้กระทำผิดเพื่อให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงตัวเอง ไม่กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก และเพื่อให้เขาได้กลับเข้าสู่สังคมได้ (คณิต ณ นคร, 2557: 38-39)

4. การคัดแยกทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ

4.1 การคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามกฎหมายของประเทศแคนาดา

กฎหมาย The Youth Criminal Justice Act (YCJA) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ยอมรับผิดและสำนึกในการกระทำ ตลอดจนการคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชน อีกทั้งเด็กและเยาวชนมีสิทธิที่จะทราบถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตน รวมตลอดถึงสิทธิต่างๆอันเป็นผลสืบเนื่องจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยไม่มี การปิดบังจากหน่วยงานภาครัฐ การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหรือหลังจากพ้นโทษแล้วนั้นต้องไม่ปฏิบัติเสมือนว่าบุคคลดังกล่าวเป็นอาชญากร ต้องมุ่งเน้นการช่วยเหลือพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเพื่อให้พร้อมกลับคืนสังคม

พระราชบัญญัติ Criminal Record Act R.S.C.1985 ซึ่งกำหนด หมวด เกี่ยวกับการ ข้อมูลทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชนไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้เด็กและเยาวชนนั้นไม่ถูกตัดสิทธิในการดำเนินชีวิตภายหลังจากพ้นโทษ และได้กำหนดหลักการเปิดเผยหรือการเข้าถึงข้อมูลประวัติได้โดยแบ่งเป็นความผิดที่ร้ายแรง และความผิดที่ไม่ร้ายแรงให้ได้รับการปิดปิดภายในระยะเวลาที่แตกต่างกัน

4.1 การคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียมีพระราชบัญญัติ Criminal Records Act 1991 ซึ่งเป็นกฎหมายที่รวบรวมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรเอาไว้ รวมถึงการลบทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งการลบทะเบียนประวัติอาชญากรนี้ หมายถึง การไม่เปิดเผยข้อมูลการกระทำความผิด ในปัจจุบันคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายของออสเตรเลียยังมีแนวคิดในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดให้แก่เด็กและเยาวชนด้วย โดยได้เสนอแนะแนวทางใน ALRC 84

ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ได้เล็งเห็นความสำคัญในอนาคตของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะประเด็นเรื่องการประกอบอาชีพ การถูกไล่ออกสิทธิของบุคคล จึงได้ตรากฎหมายเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชน รัฐบัญญัติคดีเด็ก (วิธีพิจารณาความอาญา) 1987 ว่าด้วยการลบทะเบียนประวัติและการทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ

4.2 การคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์มีพระราชบัญญัติลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด The Criminal Records (Clean Slate) Act 2004 โดยการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ หมายถึง การปกปิดไม่เปิดเผยข้อมูลการกระทำความผิด ทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับการลบและกำหนดฐานความผิดให้เป็นข้อยกเว้นในการได้รับสิทธิในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด เช่น ความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น ทั้งนี้เด็กและเยาวชนจะต้องผ่านขั้นตอนการแก้ไขฟื้นฟูครบตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดด้วย

5. วิเคราะห์การคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และข้อเสนอแนะ

5.1 ผลกระทบของการคงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติอาชญากร

ข้อมูลประวัติอาชญากรรมถือว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคล การเปิดเผยข้อมูลต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนเปิดเผย เว้นแต่กฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมทะเบียนประวัติที่ถูกคัดแยกให้ออกจากสารบบแล้วก็ตามแต่ยังคงบันทึกไว้เป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการตามความจำเป็น แต่ทั้งนี้ฐานการกระทำความผิดที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมก็ยังคงถูกบันทึกอยู่ในระบบ ทำให้ผู้กระทำความผิดมีตราบาปติดตัวเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในสังคม

(1) ผลกระทบต่อครอบครัวผู้กระทำความผิด ซึ่งตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 (Universal Declaration of Human Right 1948) ได้บัญญัติการรับรองคุ้มครองไว้ในข้อ 12 เพื่อคุ้มครองเกียรติยศชื่อเสียงของบุคคลในครอบครัวไม่ให้ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังจากสังคม อีกทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

พ.ศ. 2550 มีแนวคิดพื้นฐานว่าครอบครัวเป็นหน่วยรวมของสังคมเป็นพื้นฐานธรรมชาติ และย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ

(2) ผลกระทบต่อตัวเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ต้องถูกตีตราว่าเป็นผู้เคยกระทำความผิด ถูกตั้งข้อรังเกียจและถูกกีดกัน ซึ่งไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่คำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับการอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ

(3) ผลกระทบต่อตัวบุคคลที่มีทะเบียนประวัติอาชญากรติดตัว หนทางสู่การประกอบอาชีพของบุคคลในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานของหน่วยงานเอกชนนั้นตามหลักการจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจ (Risk Management) มีขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กรหรือสร้างความรู้สึกปลอดภัยภายในที่ทำงานและติดต่อกัน โดยมีเอกสิทธิ์ในการคัดเลือกบุคคลโดยเกณฑ์การคัดเลือกจะคำนึงถึงผลกระทบหรือความเสียหายต่อองค์กร ตลอดจนการประกอบอาชีพบางอย่าง ซึ่งกำหนดคุณลักษณะพิเศษให้ได้รับการยกเว้นในการสมัครเข้าทำงาน โดยตราไว้ในรูปแบบกฎ ระเบียบ คำสั่งของหน่วยงาน เช่น ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครู ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ การสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลูกจ้างหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

5.2 แนวทางการลดปัญหาหรืออุปสรรคจากการคงไว้หรือเปิดเผยทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ปัจจุบันกฎหมายที่ใกล้เคียงกับการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรมีเพียงพระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550 ซึ่งบุคคลที่ได้รับประโยชน์ไม่ใช่เด็กและเยาวชนโดยแท้ อีกทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแต่ยังไม่ครบคลุมไปถึงภายหลังจากที่เด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากการผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแต่อย่างใด เมื่อได้ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนในต่างประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตราพระราชบัญญัติการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของบุคคล

6. บทสรุป

จากการศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองโดยคำนึงถึงหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนจึงเสนอให้มีพระราชบัญญัติการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้ตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และสอดคล้องกับสภาพสังคมในประเทศไทยในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวให้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

1) ตราพระราชบัญญัติการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากร โดยกำหนดหมวดเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไว้เป็นการเฉพาะ

เนื่องจากบุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากการมีประวัติอาชญากรติดตัวคือบุคคลที่พ้นจากระบวนการยุติธรรมได้รับผลกระทบได้เช่นกันโดยไม่จำกัดวิวุฒิ

2) นอกจากนี้ควรกำหนดฐานความผิดที่สามารถดำเนินการให้ลบได้ จากการศึกษาเห็นว่าฐานความผิดที่สมควรให้ได้รับการลบทะเบียนประวัติได้นั้นต้องเป็นฐานความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรงกระทบถึงความมั่นคงของชาติหรือเป็นการกระทำที่โหดร้ายทารุณผิดวิสัยที่บุคคลซึ่งมีความบกพร่องในวุฒิภาวะอันเกิดจากความเยาว์วัยจะพึงกระทำได้

(1) ฐานความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกในอัตราชั้นสูงไม่เกิน 5 ปี ซึ่งครอบคลุมถึงการกระทำความผิดโดยประมาท การกระทำความผิดลหุโทษ การกระทำความผิดที่ศาลพิพากษาให้รอการลงโทษ

(2) การกระทำความผิดที่ฐานความผิดอาญามีโทษอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ซึ่งไม่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ และไม่ถือว่าเป็นการก่ออาชญากรรมร้ายแรงก่อให้เกิดอันตรายต่อสาธารณะหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

(3) การกระทำความผิดที่เด็กและเยาวชนได้เข้ารับการอบรมสั่งสอน แก้ไขฟื้นฟูหรือได้รับการเยียวยาแล้วและไม่พบการกระทำความผิดซ้ำในฐานความผิดเดิมอีก

(4) กำหนดหลักเกณฑ์ข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลทะเบียนประวัติเด็กและเยาวชน แม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด แต่กฎหมายต้องกำหนดข้อยกเว้นให้มีการเปิดเผยข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดด้วยเพื่อเป็นประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรม

(5) การกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยกำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แผนกกองทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นผู้จัดเก็บ คัดแยกฐานความผิด ให้ดำเนินการปกปิดไม่เปิดเผยประวัติ โดยกำหนดฐานความผิดร้ายแรงให้เป็นข้อยกเว้นสามารถเปิดเผยโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของประวัติได้

(6) ในการรองรับพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานงานในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปกปิดประวัติการกระทำความผิดเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน อาทิ ผู้ปกครอง ญาติสามารถตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดได้ เป็นการสอบทานการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นำไปสู่การปรับปรุงหน่วยงาน และเป็นการรักษาสีทธิของบุคคล ตลอดจนกำหนดบทลงโทษบุคคลที่เผยแพร่หรือเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรเป็นการเฉพาะนอกเหนือจากบทลงโทษบุคคลที่เผยแพร่หรือเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรกระทำโดยไม่เข้าข้อยกเว้นให้เปิดเผยและไม่ได้รับความยินยอมจากเด็กและเยาวชนให้เปิดเผยซึ่งข้อมูลดังกล่าว

ดังนั้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ผ่านพ้นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้รับการเยียวยาทางสังคม เพื่อลดอุปสรรคและการถูกกลั่นแกล้งสิทธิของบุคคลรัฐจึงควรให้โอกาสโดยการตราพระราชบัญญัติการคัดแยกทะเบียนประวัติให้แก่เด็กและเยาวชนที่

กระทำความผิด ให้บุคคลได้มีโอกาสแสดงศักยภาพ พัฒนาองค์ความรู้และดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างสงบสุขอีกครั้งตามข้อเสนอแนะข้างต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

คณิต ฒ นคร. (2557). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บุญเพราะ แสงเทียน. (2546). *กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัวแนวประยุกต์*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์

ปกป้อง ศรีสนิท. (2553). การวิเคราะห์โทษอาญาด้วยหลักนิติเศรษฐศาสตร์, *วารสารนิติศาสตร์*, 39(3).

พิชญ์สินี วงศ์ปราโมทย์. (2557). *ปัญหาการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดย รายงานข้อมูลสถิติกระบวนการยุติธรรม ประจำปี 2550 – 2554*.

ศิริชัย จันทร์สว่าง. (2544). *การปรับปรุงและพัฒนาทางเลือกของศาลในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สกุลยุษ หอพิบูลสุข. *กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (The Thai Juvenile Justice)*. บทความของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2558, จาก

http://www.humanrights.go.th/files/Thai_juvenile_justice%281%29.pdf

อัจฉริยา ชุตินันท์. (2557). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: ประกายพริก

ภาษาต่างประเทศ

Aaron Tang and Louise Brown .(Updated September ปี 2011).Children’s Crimanal Record and Convictions Legal Aid, Children’s Legal Service Conference 2010.

Australian Law Reform Commission 84.

Children (Criminal Proceedings) Act 1987.

Children’s Court of Western Australia Act 1988.

FAMILY CODE TITLE 3. JUVENILE JUSTICE CODE.

JUVENILE JUSTICE CODE 938.02 (3m).

The Juvenile Justice Act 1992.

Youth Criminal Justice Act s.c. 2002.